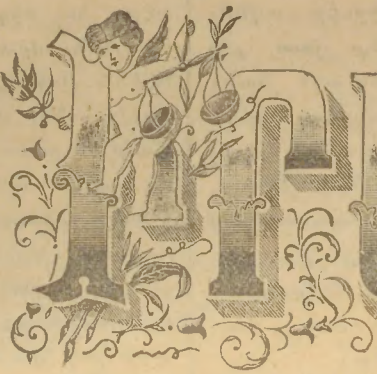

ՊԱՅՄԱՆՔ

ՊՈՒԼԱՐԻԱ
Տարեկան . . 12 ձր.
Վեցամսեայ . . 6 "
ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ
Երկու քիւ մեկ ծրարով
Տարեկան . . 14 ձր.
Վեցամսեայ . . 7 "
ԱՄԵՐԻԿԱ
Տարեկան 2,60 Տօլար
Վեցամսեայ 1,50 "
Կ Ա Ն Խ Ի Կ

Լ Ր Ա Գ Ի Բ

Ա Ջ Գ Ա Յ Ի Ն Ե Ի Ք Ա Ղ Ա Ք Ա Կ Ա Ն

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԵՆ ՉՈՐԵՔՇԱՐԹԻ ԵՒ ՇԱՐԱԹ

Հ Ա Ս Ց Է

Rédaction du journal

„Ipravounk“

VARNA (Bulgarie)

Редакция

на вѣстникъ

„Иравункъ“

ВАРНА (България)

Գրողները եւս

չեն տրոշիր

Տ. Տ. ՄԱՆԱՆԻ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ

ՀՈԳԵՒՈՐ ՀՈՎԻԻԸ

Այլեւս ծանօթ է ամենքիս թէ Պուլկարիոյ «Պատր. փախանորդ» վաճառ վարդ. Յակոբեան Չատկէն մի քանի օր առաջ ֆիլիպէ եկած է Պատրիարքարանի որոշմամբ, վարդապետին տիտղոսը ջակերտելուս պատճառն այն է որ այդ տիտղոսը, եթէ ներքի է ըսել, բարեփոխուած կերեւի, քանի որ իր նախորդները «Այցելու Հովիւ» անունը կը կրէին, ինչ որ է տիտղոսի կամ տնուան փոխակերպութեան վրայ չէ մեր ընելիք առարկութիւնը: Երկու խօսք պիտի խօսինք անոր պաշտօնին վերաբերմամբ: Մոռցուած ըլլալու չէ թէ այս էջերու մէջ ուրիշ ա՛գամ պարզած ենք մեր տեսութիւնը այս մասին զոր կը կարծենք թէ Պուլկարիոյ Հայոց մեծամասնութեան հայեացքն ալ է:

Եթէ ազգ. Պատրիարքարանը լրջօրէն կը փափաքէր որ Պուլկարիոյ մեր ազգ. կամ եկեղ. գործերը կանոնաւոր դրութեան մը վերածուին, պէտք էր յօփիտի կառավարչութեան հետ բանակցելով Պուլկարիոյ մէջ լիազօր դուրսիւն մը հաստատէր. որուն կեդրոնն ըլլար Սօֆիա և իբր

պաշտօնապէս ճանչցուած կառավարութիւնէն դրամական վճարում մ'ալ պիտի ըլլար անոր որ ըստ բաւականի պիտի թէթեւցէր մեր ծախուց մէկ մեծ մասը, և արդէն Պուլկարիոյ մի քանի քաղաքներէն դիմում եղած էր Պատրիարքարան. նի որ ձեռնարկէր պաշտօնական բանակցութիւնները կարգադրելու այս մեղ համար էական խնդիր էր: Յայտնի է թէ այս պայմաններով հաստատուած առաջնորդ մը ինչ օգուտներ ըսես չպիտի ընձեռնէր պուլկարիոյ թեան, իբր պաշտօնական պետ ազգին, պաշտպանելով մեր ազգային, եկեղեցական և դպրոցական շահերը որք այժմ առկա թողուած են և որ արին մէկը իրաց բնական բերմամբ բճանալու պիտի դատապարտուին:

Եթէ Պատրիարքարանը չփութայ տնօրինելու ինչ որ անհրաժեշտ ու կարեւոր է այս մասին, յայտնի է թէ ներկայ «Հոգեւոր Հովիւ»ն ալ պիտի յանգի այն վախճանին զոր ունեցան իր նախորդները, որոնց գործունէութիւնը կը կայանար միայն թաղ. խորհուրդներ ընտրելու և մէկ քաղաքէն միւսը փախելով, արդէն իսկ վտիտ եղած եկեղեցական պիւտճէները աւելի եւս նիհարցնելու:

ԱՐՄԵՆԱԿ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱՆՑՈՒԴԱՐՁԲ

ՊՈՒԼԱՐԻԱ ԵՒ ՄԱԿԵՂՈՒՆԱ

Սօֆիա 17 Ապրիլ

Օրուան խնդիրն է Մակեդոնիոյ տագնապալի կացութիւնը: Մեզի գերեկից այդ դժբաղդ եւ հարստահարուած բայց բարոյապէս անընկճելի ժողովուրդը, իր վրայ ի գործ գրուած անասելի խռովութիւններն եւ ամեն օր կրկնուող նորանոր բռնաբարութիւնները այլեւս անտանելի անհանդուրժելի դարձան: Գործելի դարձած տեսելով, զուլի բարձրացուցած և ապստամբութեան դրօշը պարզած իր արդար պահանջները ստանալու յոյսով գերազանց ճիգով մը կռիւ կը մղէ թուրք բռնապետութեան դէմ: Եւ արդէն դեռ ամիսներ առաջ իրաց այս վիճակը

կանխատեսելով էր որ Պալկանեան թերակղզւոյն եւ մասնաւորապէս Մակեդոնիոյ վիճակի մասին շահագրգռող տէրութիւնք, Ռուսիա եւ Աւստրիա հարկ տեսած էին մէկ կողմէ թուրք կառավարութեան խստիւ աղաքարել որ պէտք եղած բարենորոգումներն ի գործ դնէ եւ միւս կողմէ գիտնալով որ թուրքին ձեռքով գործադրուած բարենորոգումները ոչ մէկ ատեն գոհացուցիչ չպիտի կրնան եղած ըլլալ եւ վախնալով որ այդու մեծ խռովութիւններ կրնան յառաջ գալ, դիւանագիտական ազդու միջոցներով ճնշում բանեցուցին Պուլկարական կառավարութեան վրայ լուծել եւ ոչնչացնել Մակեդոնական յեղափոխական կազմակերպութիւնը որ այդ խռովութեանց գլխաւոր ազգական ու օժանդակը պիտի ըլլար, եւ արգելել պուլկար հրոսախմբերու սահմանափակէն մուտքն ի Մակեդոնիա:

Պուլկարական կառավարութիւնը զօրաւորին տեղի տուաւ եւ ինչ որ սահմանադրութեան եւ երկրին օրինաց հակառակ էր, ինքն ալ իր կտրգին բռնի ուժով լուծեց ու քայքայեց Մակ. յեղ. կազմակերպութիւնը եւ սահմանադրութիւնը կրկին զինուորական շղթաներով գոցեց կոռուելու համար Մակեդոնիա մտնելու ուղղող գործիչներու առջեւ:

Բայց ատով չմիջաւ ամեն բան ժողովուրդը իր սրտին տրուած այդ հարուածէն աւելի հրահուած եւ թուրքին բարենորոգումներ մտցնելու պատուակին տակ գործած նորանոր նախճիւրներէն իր դառնութեան բաժակը լեցուած, ճարահալեալ ապստամբութեան գիրկը նետուեցաւ ուր կուզէ գտնել իր խորթոցուած վէրքերուն բալասանը: Եւ այսօր բովանդակ Մակեդոնիան ապստամբութեան մէջ է. միայն տեղ տեղ դեռ բողոքով ճմեղք անհետացած չըլլալով կրպակուի օգերու տաքնալուն, որ ատեն պայքարը աւելի նոր թափ ստացած եւ սրտերը նոր եռանդով առ լի տեղի պիտի ունենայ ճակատագրական եւ ճգնաժամային այն անխուսափելի պոռթկումը որ պիտի որոշէ Մակեդոնիոյ մահուան տխուր երեկոյն եւ կամ ազատութեան լուսաշող առաւօտը:

Թուրքիան փոքր-Ասիայէն միշտ նոր զօրքեր բերել կուտայ ապստամբութիւնը դեռ լաւ մը ծաւալ չգտած առջեւն առնելու համար: Պարզապէս գաւառական է որ դրութեան այս հանգամանքներու մէջ Ռուսիա եւ Աւստրիա դեռ անվերջ դիմումներով թուրքին կը յիշեցնեն թէ ձեռք առնուած միջոցները անբաւական են թէ մի քանի պուլկար օստիկան գրելով բորենորոգում գործադրել չըլլար եւ թէ այն միջոցները որոնցով բարենորո

գում գործադրել կուզուի, կը ծառայեն աւելի ժողովուրդին վիճակը իշարն դարձնելու քան թէ ամենաոչինչ օգուտ մը ընծայելու:

Ռուսիա որ ամենէն աւելի պէտք էր խնդրոյն կտրուկ ու վերջնական կարգադրութեանը համար աւելի ազդու եւ աւելի բացօթյ ընթանքի մը հետեւիլ, Ռուսիա որ իր Միթրովիցայի հիւպատոսին սպանմամբ դիւանագիտական տահաբը ճամբու մը հետեւելու էր թուրքին իր չափը ճանչցնելու համար, դեռ գիտակցօրէն կուզէ օրօրուիլ անոր փուռ խոստումներով եւ ասոր պատճառը թերեւս վերագրելի է կառավարական գաղտնի անձուգարածի որոնց կանխագիտութիւնը պարզ մակնագուցներու չէ տրուած ունենալ: Այսու հանդերձ հետի ըլլալ չը կարծուի որ այն գերագոյն վայրկեանը որ կրկնուի պիտի ըլլայ Բլէյլայի պատմական անմոռանալի եւ փառապանք յաղթութեան որու միջոցին նահատակուած քաջարի մարդիկներուն ի յիշատակ չինելի մատուոն եւ յուշարձանին հիմնարկէք կատարուեցաւ դեռ ասկէ մի քանի օր առաջ նոյն քաղաքին մէջ ի ներկայութեան իշխանի ներկայացուցչին, նախարարներու, զինուորական բարձրաստիճան պաշտօնատարներու, Ռուսիոյ եւ Ռուսմանիոյ հիւպատոսներուն եւ այլ բազմաթիւ ականաւոր անձանց:

Վերջին շուրհեր: Սիւնիակ — Վ. Պոլիս երկաթուղւոյ գծին վրայ Անկիսթա գիւղին մօտերը, օսմանեան զինուորներով լի կառախումբ մը ինքնաթիռով օդը հանելու փորձ մը եղած է, բայց միայն լօքոմոթիվը օդը ելած է եւ կառքերը չեն վառուած: Մանրամասնութիւնք կը պակսին դեռ:

Նորագոյն լուր մը Պոլսէն կիմացի է թէ բաղմաթիւ հայ յեղ. գործիչներ յաջողած են ոռու-թրքական սահմանը անցնելով Հայաստան մտնել, նպատակ ունենալով ժողովուրդը ապստամբեցնել: Սակայն թրքական իշխանութիւնք յաջողած են զանոնք ցրուել եւ հալածել որք նորէն Ռուսիա փախած են: Ռուսիա խոստացեր է ամենախիստ միջոցներ ձեռք առնել չթողելու համար որ ապստամբական այսպիսի փորձեր կրկին տեղի ունենան:

Ա.

ԱՆԳՆԻՍ ԵՒ ԻՏԱԼԻԱ

Անգլիոյ էտուարտ թագաւորին Հռոմ տուած այցելութեանը առթիւ երկու վեհապետներու միջեւ փոխանակուած հանգիստաւոր յայտարարութիւնները անգամ մըն ալ եկան հաստատել թէ Իտալիա որչափ որ ալ երբեք վիճակագրութեան մէջ անգամն է սակայն ըստ ամենայնի յարած կր

Վանականն խորին լուս.թեալը մը մտիկ կընէր Պո-

խնդիրը թաղականի, քահանայի և ուրիշ ազգային պաշտօնէի մը մէջ կը դառնայ: Այս տեսակ խնդիրներ լուծելու գործնական ճամբան, ըստ մեզ, լրագրողներու մէջ երկար սինակներ լեցնելէ աւելի, տեղական միջոցներով կարգադրելն է, որով գայթակղութիւններու ալ տեղի տրուած չըլլար:

Ուստի կառավարիչներ որ այդ խնդիրները տեղւոյն ազգայնոց մէջ քննուին, Քօնսթանդուլի մէջ բաւական թուով կան խոհուն, փորձառու և ազդեցիկ անձնաւորութիւններ: Իսկ է որ անոնցմէ մաս մը թաղային խորհրդոյ հետ խառն ժողով մը կազմէ, ու այդ ժողովոյ մէջ քննուին ամբաստանութիւնները եւ թեր ու դէմ ըսուածները, առանց քաղաքին ամբողջ ժողովուրդը ն կիրքերը բորքոքելու և առանց բնդհանուր արտասահմանի հայութեան առջեւ նորանոր գայթակղութիւններ սփռելու լրագրողներով:

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Սօփիայէ մեզ կը գրեն.
«Ժամանակէ մը ի վեր տեղւոյս երիտասարդութիւնը կազմակերպած է Միութիւն մը որ 45-50 անպամներէ կը բաղկանայ, և որուն նպատակն է ընթերցարան մը հաստատել քաղաքիս մէջ: Միութիւնը անդամներէն ամսագրար մը գանձելով և ուրիշ բացառիկ աղբիւրներէ ալ հասոյթներ ստեղծելէ յետոյ պիտի ձեռնարկէ նպատակին իրագործման, երբ տրամադրելի ունենայ ընթերցարանի մը բացման և յարակից

ծախուց գումարը: Նպատակը ազնիւ և եղած ջանքերը յոյժ գովեցին: Եւ յաջողութիւն կը մաղթենք: Նշեալ տեղւոյս ազգայիններէն Տ. Ասատուր Մկրտիչեան, Պուլկարաճայ բառարան մը պատրաստած ըլլալով մի քանի օր տալ տպագրութեան ձեռնարկուեցաւ: Տպագրութեան և բաժանորդագրութեան եւայլն գործերը վարելու համար Մասնախումբ մը կազմուած է հետեւեալներէն՝ Արթ. Տ. Յովհան Բէշյ. Մանգակունի, Տիգրէ Բօլ Ասքէրեան, Թադևոս Գալստեան և Մաթէոս Յակոբեան: Դրքին հասոյթին մէկ մասն ալ յատկացուած է տեղւոյս Ազգ. վարժարանին, կարծենք այս գործը առաջինն է Պուլկարիոյ մէջ: Այսոր ալ յաջողութիւն:

— Պուլսէն Վիեննայի ճամբով տրուած ապրիլ 30 թուակիր հետադրի մը նայելով, Տիգրեանկերտի մէջ խռովութիւններ ծագեր են եւ կըսուի եղբր թէ քուրտերը Հայաստանի շատ մը քաղաքներուն մէջ Հայոց դէմ նոր ջարդեր կը պատրաստեն: Այս տխուր լուրը հաղորդող հեռագիրը կաւկասցէն է թէ Պուլսոյ անգլիական դեսպանը անմիջապէս պաշտօնեայ մը ղրկած է հիւպատոսական պաշտօնով:

— Պատրիարքարանը Պուլսոյ թաղային 40 վարժարաններու վիճակացոյցը հրատարակած է: Այդ 40 վարժարաններու մէջ կան 5419 երկսեռ աշակերտ, 305 ուսուցիչ և ուսուցչուհի եւ ամսական 82865 դրշ. ծախք կըլլայ եղբր:

Այդ վիճակագրութիւնէն դուրս կը մնան պետական և այլ մասնա. նաւոր վարժարաններ գացող հայ աշակերտները եւ աշակերտուհիները: Պետական վարժարաններ

կը յաճախեն 215 մանչ, մասնաւոր հայ վարժարաններ 580 երկսեռ ուսանող, հայ-հռոմէական և հայ բողոքական վարժարանները 475, օտարազգի վարժարանները 468 երկսեռ ուսանողներ: Այս հաշուով Պուլսոյ ամբողջ հայ ուսանողներու համագումարը կը հասնի 7457ի երկսեռ:

— Հանրածանօթ և մեծահարուստ բարեգործ Տ. Ալեքսանտր Մանթաշեան պատրաստակաւութիւն յայտնեց է Տիգրիսի բարձրագոյն վարժարանին շէնքը կառուցանել իր անձնական ծախքովը, պայմանաւ որ այդ նպատակով ու է հանգանակութիւն չի կատարուի, այլ ինքը միայն հոգայ բոլոր ծախքը: Կը կարծուի թէ 700 հազարէն մինչեւ մէկ միլիոն ընդլի ծախսել հարկ պիտի ըլլայ:

Կառացուելիք նոյն վարժարանին համար Տ. Ա. Մանթաշեան արգէն խոշոր գումար մը նուիրած էր. և այդ նուիրատուութեան առթիւ անցեալ օր Տիգրիսի քաղաքապետը, ընկերակցութեամբ մէկ քանի աշակերտներու քաղաքային վարչութեան կողմէ պատգամաւորութիւն մը կազմած ու շնորհակալութիւն յայտնելու գացած էր Տ. Մանթաշեանի տունը:

— Քաղաքիս մէջ սկսած է անցեալ ուրբաթ օրէ ի վեր Հայաքերթ անունով կիսաշաքաթաթերթ մը եւս հրատարակուի:

ՇՆՈՐՀԱՎԱԼԻՔ

Ստորագրեալը 1896 ի գաղթականութեան ատենէն ի վեր ընտանեօք յիշատակէ հաստատուած ըլլալով, իմ աղքատ վիճակիս մէջ

տեղւոյն ազգայնոց ինձ և իմ հինգ անչափահաս զաւակներուս տարած խնամքը ու մարգարեական հոգածութիւնները իմ վրայ պարտք կը դնեն հրապարակաւ խորին շնորհակալիքս և երախտագիտութիւնս յայտնելու բոլոր Սիւրիստրէի երկսեռ ազգայնոց, մանաւանդ թաղ. խորհրդոյ, վարժարանի հոգաբարձութեան անդամներուն և իրենց տիկիններուն ու բնիկ Շուլացի Տ. Գրիգոր Տիրացուեանի:

Մկրտիչ Մաքիմեան

ԻՐԱՆԻԱՆՔԻ ՊԱՏՏԱՐԱԿՆԵՐԸ

Տ. Մ. Տ. Բրովսի. — Մենք ձեզ չենք ղրկած Հայաքերթը. այդ նոր թերթը մեզ հետ երբեք կապ չունի: Ձեր նամակի հրատարակութիւնը մէկէ աւելի պատճառներով անյարմար դատեցինք: Ողբացեալ Շահէնի սպանութենէն վշտահար վրէժ կաղաղակէք. մենք համակարծիք չենք որ եղբայր եղբոր դէմ վրէժ աղաղակէ. արդարութիւն պէտք է գոչել արդարութիւն . . .

— Տ. Յ. Ժանկիւղեան. — Ձեր գրածը՝ Շահէնի կեանքէն, յաջորդ թիւով պիտի հրատարակենք:

«ԶԱՅՆ ՀԱՅՐԵՆԵԱՍ»

Ամերիկայ հրատարակուող «ԶԱՅՆ ՀԱՅՐԵՆԵԱՍ» շաբաթաթերթը ով որ ստանալ կուզէ, կրնայ ԻՐԱՆԻԱՆՔԻ խմբագրութեան միջոցաւ բաժանորդագրուիլ, կանխիկ ղրկելով 10ն ու կէս ֆրանք արծաթ, մէկ տարուան համար:

սարսռալի էին իրենց բովանդակ մերկութեանը մէջ:

— Թողո՞ւնք այդ խնդիրները, Սրբազան Հայր, ընդմիջեց Վանական ճշնուած ձայնով մը: Ի՞նչ գաղափար ունիք երկրին գրութեանը վրայ: Աղետաւոր ու միանգամայն արեւմտիկ լուրեր կը հասնին գաւառներէն: Կրնան թէ՛ Քուրտերը կը պատրաստուին հայերու ինչքերը կողոպտելու:

— Քուրտե՞րը . . . բացառանչեց հսկայ Վանահայրը:

— Այո՛ւ: — Երբե՞ք . . . Քուրտերը չի՛ պիտի համարձակին թիմարայ գեղերուն վրայ յարձակուիլ: Անոնք Պօղոս Եպիսկոպոսի անունը լսած են, հետեւաբար մազ մ'անգամ չեն կրնար բրգունել:

Ու Պօղոս Եպիսկոպոսը սկսաւ մի առ մի թուել թէ ի՞նչպէս մեծ ազդեցութիւն ունեցած էր Քուրտերուն մէջ, թէ ինչպէ՞ս անգամ մը Տէրէ պէկ գեղի Մանուկ Աղային ատենը գտնուած ժամանակ անոր ողբոյն «մինչեւ իրիկուն լակոտ մըլլաս ու իմ ձեռքս չը համբուրես» ըսած էր հօրը ներկայութեանը, թէ ինչպէ՞ս քուրտերու փախուցած հայ աղջիկները գացած անձամբ ետ առած էր և թէ ինչպէ՞ս Քուրտերու և հայերու դատերը կը կարէր, առանց խորութեան ազդի ու զաւանդանքի:

— Բայց ի՞նչ պիտի ընէք, երբ կառավարութեան բացարձակ հրահանգովը գործեն այդ Քուրտերը, վրայ բերաւ Վանական կիսկտուր վերադառնութեամբ մը:

— Կառավարութիւն . . . բացառանչեց Պօղոս և պիտկոպոսը:

— Ի հարկէ:

— Կը կարծե՞ք թէ թուրք կառավարութիւնն այդ աստիճան ծայրայեղութեան մը դիմելու պիտի հարկադրուի:

— Գուցէ՛ . . .

— Ան տուն ի՞նչ կրնամ ընել:

— Ձեռքերնիս լուանք մէկ կողմը քաշուի՞նք:

— Ձեռն հասկնա՞ր . . . ուրիշ ի՞նչ կրնանք ընել:

— Մե՞նք:

— Այո՛ւ, մի՛նք:

— Գիտե՞ք, Սրբազան Հայր, սպանդանոցը տարուած ոչխարն անգամ երբեմն ժամերով կը դիմադրէ դանակին և ազատելու կը ջանայ զինքը խողովող դահիճին ձեռքէն: Մեր գեղացիները սպանդանոցի վիճակին մատցուող ոչխարներուն չափ չըլլա՞ն միթէ. . . Ի՞նչու չը պաշտպանեն իրենց ստացուած քները, իրենց պատիւն ու իրենց անձը:

— Ինչո՞վ պաշտպանեն, վարդապետ, ընդհանեց Վանահայրը՝ իր սէգ գլուխը վեր բարձրացնելով:

— Ինչո՞վ կը պատրաստուին Քուրտերը, կրկնեց Վանական:

— Անոնք զէնքեր ունին:

— Լա՛ւ, ինչո՞ւ մենք ալ զէնքեր չունենանք:

— Ի՞նչպէս կրնանք ունենալ, երբ կառավարութիւնը կարգիլէ մեզի զէնք գնել և կամ թէ զէնք պահել:

— Քուրտին ի՞նչու չ'արգիլէր:

— Քուրտէն կասկած մը չունի:

— Տէր Աստուած, կառավարութիւնը լեռնաբնակ ու վարկենի քուրտերէն կասկած մը չունենաւ, մինչդեռ դարերէ ի վեր հաւատարմիմ հայ ազգէն կունենանայ:

— Հարկա՛ւ . . .

— Պատահ՞ոք:

— Պարզ է. Քուրտը կապիլ, առանց ազգայնութեան ընտրել զգացումը պահելու և առանց քաղաքական ձգտումներուն իր աչքը դարձնելու: Կառավարութիւնը կը տեսնէ այդ նկարագիրը. բայց կը հաւատայ՝ թէ հայը բոլորովին տարբեր ուղղութեան մը կը հետեւի . . .

— Հիմա՛կ այս գեղերու մէջ ընաւ զէնք ըսուած բանը չըլլա՞յ:

— Հարկերին հարկերը չեմ հաւատար:

— Ո՛հ, աղետալի՛ք է այդ . . . միմիջեց Վանական ու խորունկ հառաչանք մը հանեց սրտէն:

Վանահայրը պահ մը լռելէ ետքը. պատուիրեց.

— Ի՞նչուդ պէտք, վարդապետ, դո՛ւք պիտի ըլլաք առ երկիրը շտկող. աւելի լաւագոյն է պաշտօնիդ վերջացուցէք ու տեղերնիդ դադէք:

— Պաշտօնս կը վերջանայ . . . բայց խի՛ղճս, բացառանչեց Վանական յուզուած ձայնով մը:

— Մարդուս խիղճը շատ բանի հանդէպ չը լսեր. վարդապետ, սակայն հարկը պահանջած ատեն պիտի մաքաթիք անոր հետ, առարկեց Վանահայրը ցուրտ ձայնով մը: Ընէ՛ք. ինքզինքնիդ կը նետէ՛ք կրակին մէջ. անկից գո՛հ մ'ազատելու համար. կրք մը տո՛նէ՛ք փելու վրայ եղող սան մը մէջ, ուր ընտանիք մը կը քնանայ . . . Այսպէս է մեր ժողովուրդին ճակատագիրը: Ո՛վ որ իր կեանքը կը կապէ անոր կեանքին, պարտաւ տեղ կը գոհուի: Ինչ աղէկ մ'ըլլա՞ք, ինչ աւելի ազգի համար հոգի տուող մ'ըլլա՞ք . . . Ի՞նչ չահեցայ. ամենէն վերջը կղզի մը դարձաւ իմ աշխարհը . . . աւելի ձեռքն ըսելով իմ բանտը:

(Շարունակելի)

ՀԱՎԱՏՈՒՄԸ ԲՕԼԻԹԵԳԻՅԵ

Թ Ի Ի Ր Ք Ի Ա

Էրմենիստան առկայքը

Վիեննայի օրվան Բոլի. քիշէ Գորեպոլնոն Կամ Կալէ. Թանըն Սթանպոլտան ալարը պիր հավատիսէ պինանէ, շու սօն էս. նալարտա Պիթլիս վիլայէթի տա. խիլինտէ Սըղէթի գազասընտա. վերկի Թահսիլ իտէն հիւքիւմէթ մէմուրարըն թէգեիգաթընտան գուրթուլմագ իշին պիր Թագըմ Էրմենիլէր Թէպտիլի մէզէզ իտուպ իսլամիլէթի գապուլ իթմէյէ մէճ. պուր օլմուշար:

Քէզա տիկէր Էրմենիստան վի. լայէթլէրին պազը մահէլլէրինտէ տախի իսլամիլէթի գապուլ իտէն. Էր պուլընըօր Էրմիշ:

— Սթանպոլտան վիեննա Եօլու իլէ ապրիլ 30 Թարիխի վերիլէն պիր Թէլէկրաֆ իւզրէ, Տիարպէ. քիրտէ գարընըզը գուհուրա կէ. տիկի, վէ պիր գաշ շէհիլէրտէ Էրմենիլէրի գըրմագ իշին քիւրտ. Էրին հաղըպըզ կէօրտիւքլէրի սէօլլէնիլի իմիշ, Դնկիլիզ սէֆի. ինին տէրհալ սէֆարէթ հանէտէն գօնսօլս սըֆաթը իլէ պիր մէմուր Եօլլամըշ օլտըղը տախի իլամէթէն պիւտիլիլիօր:

ՄԱԲԵԹՈՆԻԱ

Սէրանիք Վոգոնաքը Եալընըզ պանգալարըն Եանուպ խարապ օ. լընմասը իլէ պիթմիօր: Օ կիւ. նիւ (17 ապրիլ) շէհրին 50 Եօգ. Թալարընտա տինամիթ աթըմըշ տըր:

Միթէճասըրլարը Թտագիպիթ. մէք պէհանէ իտէն իսլամլար վէ խրիսթիանլար պէյնիտէ միւտա. ըպէլէր վուգու պուլմուշ վէ գա. ըըշըզըզ 30 սաաթտան զիյատէ տէվամ իթմիշ օլուպ, Թարաֆէյն. տէն 100 քիշիի միւթէճապիզ քէ. սան էօլմիշ վէ խալլը Եարէլի տիւշմիւշ, Թիւրք խարիճիէ նէ. զարէթիտէն վերիլէն մալիւմաթ իւզրէ, Թիւրքլէրտէն 7 քիշի էօլ. միւշ վէ 40 Եարէլէնմիշ. էճնէ. պիլէրտէն իսէ պիր ֆրանսըզ, պիր իթալիար, պիր Զուիցերի. ալը էօլմիւշ վէ 7 քէշի Եարէլէն. միշ, Պագաթ սօն Թէլէկրաֆ պու. Եարէլէնէն էճնէպիլէրտէն պիր քաշընըն տախի 1-2 կիւն սօնրա էօլտիկիլին պիւտիլիօր:

Ասքէրլէր պուկար կէնճէրի Թաագիպի իթտիքլէրինտէ, պուլար ճէպլէրինտէն վէ գօլթուքլարընըն ալթընտան ուֆագ տինամիթ պօն. պալարըն աթմագտա Էրմիշ:

Իսթիլալը Թէսքին իթմէք ի. շիւն շէհրին հէր Եօգթալարըն ա. քէր իլէ գուշատըմըշ, վէ խանէ. Էրի պասուպ Թահարիթաթա սիւ. իւք օլընմըշ իսէտէ, մէմուլ օլըն:

տըղը գատար էհէմիլէթի վէ միւզիլըր էշեալար վէ Էվրագ պու. լընմամըշ, Եալընըզ պազը գա. տընլարըն վէ գըզլարըն իւզէրին. տէն տինամիթ ֆիշէնկիլէրի պուլընմըշ օլտըղը պիր Թէլէկրաֆ պիւտիլիլիօր:

Տիւն վիւրուտ իտէն տիկէր Թէլէ. կրաֆնամէյէ կէօրէ գօնսօլսլարըն ըարթթլարըն իթիւքլէրին պու. կար էհալիլէ գարըն մէրհամէթ. սիզ վէ վահշիյանէ հարէքեթաթտա պուլընտըզլարըն տալիլ չըգան շայէաթը Թէքիպ իտէյօրլար, Ժանտարմայա վէ ասքէրէ իթաաթ իթմէլէնլէրտէն մաաաա տիկէր պուկարլար իլէ հիւքիւմէք միւտ. իթմանէ տալարընը Էրմիշ:

Իսթիլալ Էանասընտա գօնսօլս. լար վալի Բաշանըն Նէղտինտէ կի. տուպ քէնտի Թապաալարընըն մու. հաֆազասընը Թալէպ իթմիշլէր. աքսի հալտէ հարպ վարթլարը կէ. իթրտմէթ վէ ասքէր չըգարթմագ Թէհտիտի իւզէրինէ, Բաշա անլէ. իլ իթմին իտուպ, պիւթիւն էճ. նէպի խանէլէրինի գօրտօն ալ. Թընա ալարըմըշ:

Վուգուաթըն էրթէսի կիւնիւ իւշ ատէտ Աստրիա զըհլըալը Սէլանիք իլիմանընա կիրմիշ. պիր կիւն սօնրա Թէքրար պիր իթալիա վէ պիր լէմցէ վըհլըալը Եէթիշ. իշլէ:

Տինամիթ աթմըշ. օլանլարտան մաաաա, տիկէր Բէք չօգ քիշիլէր շիւրհէ իլէ տէրտէսթ օլընմագտա տըրլար, Պիլիւն Սէլանիկտէ իտարէի տաքիլիլէ իլան օլընտըղը կիպի, մազնուլար Տիվանը հարպ հուլուրընտա մուհաքէմէ օլընա. ճագ կէօրիւնիօր:

Սէլանիք վուգուաթընտան տօ. լայը մազնուլ օլանլարըն մուհաքէ. մէլէրինի ըուլէթ իթմէք իշլին Էտիպ Բաշանըն տիվանը հարպ ըշիլիս իթային օլընտըղըն Սուլ. Թան ըուս էլիլիսին պէյան էլլէ. միշ:

Իսթիլալը Բաշանըն Եանի պուկար գօմիթէլէրէ՝ գարըն Պագը Ալինին Բէք շէտիտ Թէտպիլէր էլէ ալ. մասը իշին խարիճտէն Եասահաթ վէ ճէտարէթ վէրիլիլ օլտըղը Թէ. լէկրաֆ հապատիսաթընտան տըր:

— Գօնսօլսլարըն ըարթթլար. ըընա պինանէ, Հաիլարա Եագըն (Սէրէզ գազասընտա) 52 քիշիլիկ պիր պուկար շէթէսի քիւլիլէն մահվ օլմուշ. էօլէնլէրտէ 2 գօ. մանտան, 2 ասքէր գալմագամը վէ 2 ճէրրահ պուկար իւնիֆօր. մասը իլէ պուլընմըշար, Թիւրք. լէրտէն 11 էօլիւ վէ 9 Եարէլի տիւշմիւշ:

— Տիկէր 50 քիշիլիկ պիր չէ. թէ տախի Նէվրիքօր գազասընտա իթիւք ասքէրլէրինտէն աքանը. զա կէլուպ, 29 քէլմիւշ վէ 17 սի հարէլէնմիւշ, վէ կէօյա իթիւք լէրտէն Եալընըզ պիր քիշի Եարէ. լէնմիշ իմիշ: (?)

— Պագը Ալի տէվէթլէրէ խի.

Թապ պիր սիրքիլէր նօթա կէօն. տէրուպ, սօն վուգուաթլարըն մէ. սուլիլէթինի պուկար հիւքիւմէթի իւզէրինէ համ իտէրէք, տէվէթ. լէրին Պուկարիայը թէգեիգաթ ալթընա ալմալարընը Թէքլիթիթ. միշ տիր:

— Պիր Բէպալէթէ կէօրէ տախի Պագը Ալի Պուկարիայա պիր «Իւլ. իթմաթոււմ» կէօնտէրմէքնիլէթին. տէ իմիշ. զիրա պազը Թարաֆ. լարտան քէնտիտինէ պու. պապալէ Թէշվիգ օլընըր վէ ճէտարէթ վէ. ըլիլիլ իմիշ:

— Բուս էլիլիլ Ս. Զինգիլէվէվ. վէլէր կիւն Սուլթանըն հուլու. ըընա չըգմըշ օլուպ, միւթէվէֆա գօնսօլս Ս. Զէրպիւնայը գաթլ իտէն արնավուտ իպրահիմին ի. տամ ճէղասընը մուվագգաթ ճէ. զայա Թահվիլ օլընմասընա տալիլ Զարըն ուրգուսընը սիզ իթմիշ տիր: Պագաթ պուլտան էվվէլ Սուլթան էնվալի Թարիգլէրէ մէզքիւր գաթիլի էօլտիւրմէք ի. շիւն Բէթերսպուրկ օսմանը Էլ. շիսի վասիթասը իլէ չալըշլըշ վէ նիհայէթ Զարըն ըշիլիլ ալմայա մուվագգաթ օլմուշ ըտը, Եու սու. ըէթլէ Սուլթան Նիհայէթ պիր կիւպիլիլ իշին պիր միւսիլմանը էօլտիւրմէք միւ. շիլիլաթընտան գուրթուլմուշ վէ մէպտէի զայրը ստիլէսինէ միւթապըզ հարէթթ իթմիշ օլտու:

— Պագաթ Ս. Զինգիլէվէթ. ըան օ՝ միւլագաթտա Ալպանիա. տա իճըտ օլընմասը մուգամէր օլան մուսաթլարըն ասքէրլէրին Սէլանիք վուգուաթըն սէպէպի իլէ լէլէլիլ օլընմասընը Թէքլիլտէն Սուլթանա իթիլար իթմիշ տիր:

ՏԱԽԻԼԻԹԷ

Սէլանիքտէ պուկար մասլա. հաթկիւզարըն հապ. օլընտըղը Թէքլիլ օլընըօր:

— Վիւքէլա ըշիլիլ Ս. Տանէվ Էվրոգա տէվէթլէրինէ պէյանա. մէլէր Եօլլայուպ, Մագէթնիտա իսլահաթըն իճըտը իշին Պագը Ալիտէն էլէ ալըզան թէտպիլլէ. ին պօշ վէ Թէլէսիլ օլտըղըն իլլահ իթմիշ տիր:

— Սօֆիաաթն ալընան իսպա. ըաթա կէօրէ կէլէն հաթթա 90 կիշիլիք պիր չէթէ իլէ Մագէ. թոնիտա 2000 ասքէրի գար. չը սէճաաթլէ մուհարէպէ իթմիշ օլան իիւզպաշը Բրօգըրօվ աղըր. ճա Եարէլէնմիւշ օլտարագ, Պուկա. ըրա սինօրընա իլթիճա իթմիշ վէ պիլ ալիլէ Սօֆիա խասթահա. նէսինէ նազլ օլընմըշ, Մէզքիւր. գալկատա իթիւքլէրտէն 100 վէ պուկարլարտան 20 քիշիլ թէլէֆ օլտըղը միւրէվիլ տիր, Զէթէ Էֆ. ըտըն աքանըզա կէլմիշ օլտըղը ճիհէթլէ խալլը տինամիթ իսթի. մալ իթմիշ տիր:

— Պալլան նիմ ճէգիլէնին շու գարընըզը Էանասընտա Պէիմ. Բրէնսին խարիճտէ պուլընմասը մուհիպի թաաճուպ կէօրիւնիօր:

ՍԵՐՊԻԱ

Էսքի Սերպիաաթ վէ սինօր պօյընտա Արնավուաթլարըն ճինա. լէթ վէ հաշարաթընտան տօլայը Սերպ տէվէթի Պագը Ալիլէ շէ. տիտ պիր շիքիալէթնամէ վէրմիշ օլմասընտան պուշգա, պու. տէֆա Աստրիա վէ Բուսիա էլիլիլէրինէ տախի պիրէր Էլիլիլտանէ իլ. Ար. նագուաթլարտան մաաաա իթիւք ասքէրլէրին տախի ճինայաթ վէ խապաաթընը նազլ ու իլլահ ի. տէրէք, տըգգաթլարընը տալլէթ իթմիշ տիր: Թիւրք ասքէրլէրի մաաա ալմաաթըզլարը վէ աճ գալ. տըգլարըն սէպէպլէ խրիսթիան է. հալիլ վէ խանէլէրի սօյմագտա Էրմիշ:

ՖՐԱՆՍԱ

Ինկիլիզ գրալը Բօմաաթն մու. ֆարէթլէլէ մայիս 1 տէ Բարիզէ Եէթիլտի, Ճուհիլիլէթ ըշիլիլ Ս. Լուպէ վէ վիւքէլա սթաաիօն. տա գրալ Էտուարտը քարընտը լար, վէ տօղրու ինկիլիզ սէֆա. ըթհանէսինէ Էնտիլտիլէր, Գրալ պիւլալէրէ Էլիլիլ սէլայընա կի. տուպ իտէթի վիլիլթա իթտի:

ԹԻԻՃՃԱՐԻՅԷ

ՎԱՌԱՆ, 23 Ապրիլ
ԶԱՆԻՐԷ

ՊՈՒՂՏԱՅ	
Վալիս Լիպ. 57-58 հքթ. 9.50/10.40	
Արապա լիպ. 57-62 հքթ. 9. --/11.30	
ԱՐԲԱ	
Վալիս 100 քիլո 10.20/10.30	
Արապա 45-50 լիպ. հքթ. 6. --/ 6.40	
ԶԱՎՏԱՐ	
Վալիս 53-54 լիպ. 8. --/ 8.40	
Արապա 8. --/ 8.40	
ՖԱՍՈՒԼԻԱ 100 քիլո 18. --/20. --	
ԵՈՒԼԱՅ	
Վալիս 100 քիլո 10.20/10.60	
Արապա 45-քիլ. 5.40/ 5.50	
ՄԻՍԻՐ	
Վալիս լիպ. 56-57 հքթ. 7.60/ 7.90	
Արապա լիպ. 55-58 հքթ. 7.80/ 8.20	
ՏԱՐԸ	
Վալիս 100 քիլո 10. --/10.20	
Վալիս մուսաթլէսի ալթուլ ֆը. ըանքլէ, արապա կիւմիլլէ: Նարօ. լէօն 20.70 ֆրանը:	

ՍԱՐԲԱՅԻԹԷ

Նարոլէն 20.65 ֆրանը
Օսմ. լիւրաւը 22.85 ալթուլ ֆրանը

ՊԱՐԳԱԼԻԹԷ

Վարնա Բապաաթընտա պագալիլէ մալլէրին պու կիւնքի ֆիլաթը, ալ. Թուլ ֆրանը իլէ:	
ԳԱՆՎԷ	1.45/1.80
ՇԷՔԷՐ Նէմցէ	— .58
» (Քէսմէ) սանտըգ	30.50
ԲԻՐԻՆՃ Ճաթոն չուլալը 33.40-/-	
» Ֆիլիպէ » 35- --/ --	
» Ինկիլիլ » 28.50	
» Բիլգօն » 44. --	
ԿԱԶ Սանտըղը » 8. --	
ԶԷԹԻՆ ՆԱՂԸ քիլո --.85/ --.100	
ԳՈՒՐՈՒ ԻԻԶԻԻՄ » .40	

Одговорникъ Н. Драгулевъ

Печатница Взаимность Варна.